

Lietuvos pilietybės netekusi garsi tinklininkė I. Sorokaitė: turėjau rinktis lyg iš tėčio ir mamos

Griežti ribojimai, draudžiantys šalia Lietuvos pilietybės turėti kitos šalies pilietybę, iš Lietuvos piliečių gretų išbraukė ne vieną talentą, ypač sporto srityje. Bene plačiausiai nuskambėjo krepšininko Žydrūno Ilgausko istorija, kuomet JAV pilietybę priėmusiam sportininkui, nepaisant visų nuopelnų gimtajai šaliai, teko atiduoti Lietuvos pasą. Per kelis dešimtmečius ši skaudi istorija kone pasimiršo, tačiau ji - ne vienintelė. Italijoje dvidešimt metų žaidžianti tinklininkė Indrė Sorokaitė Lietuvos pilietybės neteko nusprendusi įgyvendinti savo svajonę žaisti olimpiadoje ir prisijungusi prie Italijos moterų tinklinio rinktinės. Be paso, bet su išlikusia Lietuvos meile širdyje, dabar ji stengiasi Lietuvoje kelti tinklinio lygį. Visgi prisipažįsta, kad be lietuviško dokumento tai daryti nelengva ne tik dėl biurokratinių kliūčių, bet ir dėl išlikusios moralinės nuoskaudos.

Neringa BUDRYTĖ

PASAULIOLIETUVIS.LT

Į Italiją - siekti svajonės

Kai tinklininkė Indrė Sorokaitė iš Italijos, kur šiuo metu aukščiausioje lygoje žaidžia tinklinį, grįžta į Lietuvą, jai tenka traukti itališką pasą. Kaune gimusi, augusi, tinklinio pradžiamokslį gavusi, lietuviškai puikiai kalbanti šviesiaplaukė sportininkė prisipažįsta, kad tuomet jaučiasi labai keistai: lyg užsienietė gimtojoje šalyje, kurios pati neatsisakė ir neišbraukė nei iš savo širdies, nei iš ateities planų.

Nuo vaikystės tinklinį žaidžianti lietuvė į Italiją atvyko būdama vos 14-os. Tuo metu jos mama Rasa Sorokienė jau kelerius metus dirbo tinklinio trenere Italijoje. Indrė pasakoja pradžioje neplanavusi čia užsibūti, tačiau turėjusi vieną svajonę – tapti geriausia pasaulyje tinklinio žaidėja. Italija, kur ši sporto šaka ypač populiari ir mylima, idealiai tiko lietuvės svajonei išsipildyti. Ambicingą ir talentingą lietuvaite Italų treneriai pastebėjo iš karto, o po kelerių metų pakvietė treniruotis su augančia Italijos moterų tinklinio rinktinės sportininkių karta. Norėdama pelnyti trenerių pasitikėjimą ir įrodyti savo vertę, Indrė daug dirbo ir buvo įvertinta – įveikusi didžiulę konkurenciją sulaukė oficialaus pakvietimo tapti rinktinės nare.

Savo atstovaujamiems klubams ir Italijos rinktinei I. Sorokaitė padėjo iškovoti ne vieną pergalę. Maurizio Lollini nuotr.

Teko rinktis lyg iš tėčio ir mamos

Pasiekusi aukščiausią karjeros laiptelį, sportininkė džiaugėsi ir nerimavo – žinojo, kad prisijungdama prie Italijos moterų tinklinio rinktinės turės priimti ir Italijos pilietybę, o tai reiškia – savaime netekti Lietuvos pilietybės.

„Visada visiems sakiau, kad man tas pasirinkimas prilygo pasirinkimui iš mamos ir tėčio. Aš nepildžiau jokių lietuviškos pilietybės atsisakymo dokumentų. Man nebūtų pakilusi ranką to daryti, nes niekada nebūčiau norėjusi jos atsisakyti. Man buvo labai keista: juk esu gimusi ir augusi Lietuvoje, mano vardas ir pavardė lietuviški, mano visa šeima – lietuviai, o aš netenku Lietuvos pilietybės“, – skaudų pasirinkimą prisimena Lietuvos sportininkė.

Indrė sako pradžioje delsus, nes apsisprendimas buvo pernelyg sudėtingas. Tačiau atsisakyti gyvenimo progos ji negalėjo – žinojo, kad Lietuvoje, kur šis sportas išgyveno sąstingį, galimybės žaisti aukščiausio lygio tinklinį neturės. Apgailestaudama, kad dėl savo svajonės turi sumokėti tokią didelę kainą, 2013-aisiais ji gavo Italijos pasą, o Lietuva tuo pat metu prarado dar vieną talentingą pilietę.

„Žinau, ką reiškia psichologiškai pereiti visą šį kelią, kaip tai sunku. Gal kas mažiau ima į širdį, bet man reikėjo išlaukti daugiau kaip 10 metų, kol pasiryžau. Turėjau rinktis – arba, arba ir dėl to pasirinkimo man tikrai užsivėrė daug durų. Dabar galvoju, kad būčiau galėjusi ir anksčiau save realizuoti. Galbūt būčiau anksčiau patekusi į rinktinę, galbūt būčiau buvusi dar garsesnė, geresnė sportininkė ir galėjusi dar daugiau padėti Lietuvai“, – kalba ne vieną medalį su Italijos rinktine iškovojusį I. Sorokaitė, 2021 metais dalyvavusį ir Tokijo olimpinėse žaidynėse.

Nuo Lietuvos nenusisuko

Širdgėlą iki šiol jaučianti sportininkė dabar į Lietuvą atvyksta kaip užsienietė, tačiau gimtajai šaliai nugaros ji neatsuko. Lietuvą tinklininkė garsina Italijoje, kur nuolat pabrėžiama jos lietuviška kilmė. O prieš porą metų gimtajame Kaune atidarė savo vardo tinklinio akademiją ISTA – pirmąją tokio pobūdžio sporto įstaigą Lietuvoje. Ji sako labai norėjusi į Lietuvą parvežti ne tik Italijoje įgytą patirtį, bet ir kitokią supratimą apie šį populiarų sportą, kuris į sales sutraukia tūkstančius žiūrovų.

Kitas ambicingas sportininkės tikslas – ieškoti talentų ir taip kelti tinklinio lygį Lietuvoje. Tam skirtas ir 2022 metais I. Sorokaitės inicijuotas projektas „Mes – Lietuva!“, kurio misija – paruošti būsimas tinklininkes nacionalinėms rinktinėms. Indrė tiki, kad tinklinis Lietuvoje gali atgimti, ir prie to ketina ženkliai prisidėti, nepaisydama prarastos pilietybės. „Norėjau atvežti savo tinklinio idėją, kad tai nėra tik užsiėmimas po pamokų, o veikla, galinti išauginti puikius sportininkus,

kurie kada nors galėtų garsinti Lietuvą užsienyje, galbūt net olimpiadoje“, – apie savo planus kalba I. Sorokaitė.

Praradusi pasą tinklininkė nuo gimtosios šalies nenusisuko. Asmeninio archyvo nuotr.

Sportininkė neslepia, kad savo ateitį sieja su Lietuva, kur norėtų auginti ir savo vaikus. Visgi dabartinė situacija, kai tenka naudotis itališku pasu, jai kelia daug nerimo ir nežinomybės. „Tikrai norėčiau, kad mano vaikai gimtų Lietuvoje, nes toks stiprus yra mano moralinis prisirišimas. Kiek bandžiau gilintis, vaikai greičiausiai taip pat neturėtų Lietuvos pilietybės, nes mano draugas ne lietuvis. Man pačiai dėl paso tikrai kyla daug problemų. Pasirašydama visokias su akademijos veikla susijusias sutartis susiduriu su įvairiomis kliūtimis: pavyzdžiui, neturiu pilietybės, vadinasi – neturiu asmens kodo. Kai einu į registrų centrą išsiimti kokių nors dokumentų, manęs prašo asmens kodo, kurį esu turėjusi, ir kai jį pasakau – mane sistemoje randa. Bet kai paprašo dokumento, aš jo neturiu. Ir man atsako: „Keista, nes sistemoje esate“, – kuriozus dėl paso vardija I. Sorokaitė.

Biurokratinės kliūtys ir moralinė nuoskauda

Vis daugiau laiko Lietuvoje praleidžianti sportininkė sako, kad nuolat kylančios biurokratinės kliūtys – dar ne viskas. Būti Lietuvoje be lietuviško paso visų pirma keista ir skaudu emociniu požiūriu, nes būtent pasas padeda išlaikyti tvirtą ryšį su gimtąja šalimi.

„Pirmas dalykas – tu jautiesi įskaudintas. Bet į tai niekas neatsižvelgia. Pirmiausia tas pasekmes pajunti moraliai, o vėliau ateina visi kiti dalykai. Visur, kur eini – atsimuši tarsi į sieną, nes esi užsienietis, nors iš tiesų viduje jautiesi toks pats lietuvis, lyg niekas nebūtų pasikeitę, – sako su dabartine tvarka negalinti susitaikyti sportininkė. – Aš pilietybės pati neatsisakiau, man ranka nekiltų, ją man atėmė, nes Konstitucijoje taip numatyta, kad jos netenki.“

Iš tiesų, būna net graudžiai juokingų situacijų. Nuėjus į migracijos centrą, apėmė labai keistas jausmas, nes pasijaučiau labai užsienietė. Pagalvojau, kad anksčiau juk Italijoje lankydavausi migracijos centre. Ėjau dėl elektroninio parašo, nes man jo dažnai reikia. Bet jį gali gauti tik Lietuvos piliečiai, pateikę lietuvišką dokumentą, kurio aš neturiu. Man pasakė, kad galiu išsiimti elektroninę rezidentų kortelę, ją gavau, bet negaliu naudotis. Tai tokie įvairaus pobūdžio niuansai, su kuriais susiduri kasdienybėje.“

Gimtajame Kaune I. Sorokaitė įsteigė savo vardo tinklinio akademiją. Asmeninio archyvo nuotr.

Tikisi palankaus sprendimo

Kovingumu aikštelėje pasižyminti sportininkė prisipažįsta ketinusi pakovoti dėl lietuviško paso ir net kalbėjusi su teisininkais, kaip Lietuvos pilietybę susigrąžinti. Tačiau paskelbus pakartotinį referendumą dėl gimimu įgytos pilietybės išsaugojimo, nusprendė palaukti. Lietuvė tiki, kad 2024 metais prie balsadėžių atėjusi tauta pasiryš permainingoms ir susitelkusi priims taip reikalingą sprendimą, kuriam 2019-aisiais pritrūko balsų.

„Džiaugiuosi, kad diskusijos apie pilietybę iškyla vis dažniau. Kad gana greitai vėl sugrįžtama prie šio klausimo, kad netrukus vėl bus referendumas. Vadinasi, yra kas jį judina, kam rūpi, nes tikrai esama daugybės sudėtingų istorijų. Man lyg ir aišku, kad turėčiau turėti lietuvišką pasą. Buvome net su advokatais pradėję domėtis, kaip jį susigrąžinti. Tačiau gavau atsakymą, kad pirmiausia turėčiau atsisakyti Italijos pilietybės. Ir nors nemanau, kad dar ilgai žaisiu su Italijos rinktine, tai man atrodo juokinga. Reikia tarsi žaisti su tais dokumentais, o iš tiesų

man abi pilietybės yra reikalingos“, – pabrėžia I. Sorokaitė, prisipažindama, kad jos gyvenime svarbią vietą užima abi šalys.

Su jaunaisiais talentais tinklinio akademijoje Kaune. Asmeninio archyvo nuotr.

Sportininkė neabejoja, kad dėl griežtų Konstitucijos ribojimų apie 1000 piliečių per metus prarandanti Lietuva anksčiau ar vėliau bus priversta įstatymus keisti, nes tokia šokiruojanti statistika nežada nieko gero mažos šalies ateičiai. „Mūsų, išvykusiųjų, vis daugėja, girdime daugybę istorijų, todėl galvoju, kad tai yra tik laiko klausimas. Žinoma, reikia viską protingai sudėlioti. Dabar daug žmonių nori pabandyti realizuoti save užsienyje, jeigu jiems suteikiama galimybė turėti kitos šalies pasą. Kodėl gi negalima turėti dviejų pasų? Juk tai nėra jokia išdavystė. Aš pati bijojau tokio požiūrio – kad mano pasirinkimas bus įvertintas kaip išdavystė, kad aš nebebūsiu lietuvė. Bet šiais moderniais, globaliais laikais daug kas apsisprendžia sugrįžti ir Lietuva neturėtų kišti pagalių į ratus, nes grįžti be paso tikrai yra problemiška. Būna, kad net pagalvoji: „Velniop, pasilieku, nes vėl problemos dėl dokumentų“. Ir manau, kad tokių žmonių kaip aš tikrai yra daug“, – pabrėžia I. Sorokaitė.

„Laukiu nesulaukiu tos lemtingos gegužės 12 dienos, nes labai keistas jausmas

dabar mane apima - ilgą laiką jaučiausi užsienietė Italijoje, o dabar, pagal dokumentus, jaučiuosi užsienietė Lietuvoje, nors čia esu gimusi ir augusi. Tikrai manau, kad pats laikas atsiverti ir atverti duris“, - ateiti į referendumą ir nebūti abejingus ragina Lietuvos tinklininkė.

Pasaulio lietuvių sporto žaidynėse 2023 metais.

Vieniems gražino, kitiems - ne

Sporto pasaulyje panašių kurioziškų situacijų, susijusių su Lietuvą garsinusiais, o vėliau pilietybę paradusiais sportininkais, būta ne vienos. Italijoje gyvenanti, daugybę medalių ir trofėjų, tarp jų ir olimpinę bronzą, Lietuvai iškovojusi dviratininkė Diana Žiliūtė priėmusi Italijos pilietybę taip pat neteko lietuviško paso. Nesėkmingai susigrąžinti jį bandė net dešimtį metų, kol valstybės vadovai dviratininkės prašymą išgirdo ir 2016 metais išimties tvarka už nuopelnus Lietuvai pilietybę sugrąžino.

Lietuvoje gimusiam, tačiau vos trejų metų su tėvais į Kanadą išvykusiam ir šios

šalies pilietybę priėmusiam krepšininkui Ignui Brazdeikiui Lietuvos pilietybė sugrąžinta 2021-aisiais, vadovaujantis įstatymuose numatyta papildoma išimtimi, išplėtusia pilietybės išsaugojimo atvejus ir leidusia turėti dvi pilietybes žmonėms, kurie gimdami įgijo Lietuvos pilietybę, o kitos valstybės pilietybę priėmė būdami nepilnamečiai. Taip I. Brazdeikis galėjo prisijungti prie Lietuvos vyrų krepšinio rinktinės ir 2022 metų Pasaulio krepšinio čempionate žaisti už savo gimtąją šalį. O iš bene ryškiausios Lietuvos krepšinio žvaigždės Žydrūno Ilgausko Lietuvos pilietybė buvo atimta 2015-aisiais, kai paaiškėjo, kad jis turi ir JAV pasą, ir iki šiol negrąžinta.

Tai toli gražu ne visos Lietuvos sportininkų istorijos, kurios, tikimasi, nepasikartos, jei Konstitucijos nuostata bus pakeista ir Lietuvai nebereikės aukoti savųjų talentų.

Straipsnis spausdintas metraštyje „Pasaulio lietuvis“, 2023 metai Nr. 586.

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorių.